

v evropské politice (20.5. – 26. 5. 2019)

Událost týdne:

26. května byly zveřejněny výsledky voleb do Evropského parlamentu (EP). Podle odhadů v nich zvítězila Evropská lidová strana (EPP) se 180 křesly. Na druhém místě pak skončili socialisté se 152 mandátů. Tyto hlavní politické frakce, které do nynížka dominovaly v EP, dohromady přišly o zhruba 80 mandátů. Hlavním důvodem propadu EPP je historicky nejnižší zisk hlasů (28,7 %) německé CDU/CSU kancléřky Angely Merkelové, která je největší součástí EPP. Naopak došlo k vzestupu ekologických a nacionalistických či populistických stran. Evropští Zelení by měli získat 67 mandátů, dvě nacionalistické a protiunijní sdružení EFDD a ENF 54 a 57 mandátů, levicová GUE/NGL 38 mandátů. Ve Francii ve volbách triumfovalo protiunijní Národní sdružení, jehož předsedkyní je Marine Le Penová. Strana porazila proevropskou koalici prezidenta Emmanuela Macrona Obrodu o 0,9 % hlasů. V Itálii vyhrála protimigrační Liga Severu vicepremiéra Mattea Salviniho. Maďarský občanský svaz (Fidesz) premiéra Viktora Orbána získal přes 52 % hlasů a opoziční strany nechal daleko za sebou. Řecká opoziční konzervativní Nová demokracie podle odhadů porazila ve volbách vládní levicovou formaci SYRIZA, jejímž lídrem je premiér Alexis Tsipras. Ten v reakci na porážku oznámil vypsaní předčasných parlamentních voleb.

20. května složil prezidentskou přísahu nově zvolený ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskyj. Ihned po inauguraci rozpustil jednokomorový parlament a ohlásil, že v rámci dvou měsíců hodlá uvolnit z funkce ministra obrany, šéfa tajné služby SBU a generálního prokurátora.

21. května odvolal rakouský prezident Alexander van der Bellen na žádost kancléře Sebastiana Kurze (ÖVP) kontroverzního ministra vnitra Herberta Kickla ze strany svobodných (FPÖ). Svobodní oznámili, že v případě odvolání Kickla odejdou z vlády všichni jejich ministři. Jejich místa byla až do předčasných voleb obsazena nestranickými odborníky. Vládní krizi v Rakousku odstartovalo v předchozím týdnu zveřejnění videa, na němž teď již bývalý vicekancléř a šéf FPÖ Heinz-Christian Strache (FPÖ) vyjednával s domnělou příbuznou ruského oligarchy o podpoře výměnou za státní zakázky.

24. května oznámila britská premiérka Theresa Mayová, že k 7. červnu skončí jako předsedkyně britských konzervativců. V čele vlády však zůstane, dokud si konzervativci nezvolí nového lídra, který zároveň povede vládu. Hlavním důvodem jejího odchodu je neúspěch jednání v souvislosti s brexitem. Podle agentury Reuters však může odchod Mayové ještě více prohloubit britskou krizi. Kandidaturu na post lídra konzervativců vzápětí oznámil největší favorit Boris Johnson a následně i jeho nástupce na pozici ministra zahraničí Jeremy Hunt. Během téhož týdne ohlásilo kandidaturu dalších pět konzervativců, a to bývalý ministr pro brexit Dominic Raab, ministr zdravotnictví Matt Hancock, Andrea Leadsomová, která donedávna měla na starosti vládní agendu v dolní komoře parlamentu, ministr životního prostředí Michael Gove a bývalá ministryně práce Esther McVeyová. Ta prohlásila, že Británie musí vystoupit z EU nejdéle koncem října, i kdyby to mělo být bez dohody. Výběr nástupce Mayové začne 10. června.

25. května došlo k výbuchu nejspíše podomácku vyrobené bomby v centru francouzského Lyonu, při němž bylo zraněno 13 osob. K útoku se nikdo nepřihlásil. O dva dny později dopadla protiteroristická jednotka muže podezřelého z útoku. Jedná se o 24letého studenta informatiky. Během téhož dne byl zadržen i druhý muž, který je podle televizní stanice BFMTV bratrem hlavního podezřelého. Oba jsou alžírského původu. Motiv útoku zůstává nejasný.

25. května informovala agentura ČTK, že Mezinárodní soud pro námořní právo nařídil Moskvě, aby okamžitě propustila ukrajinské námořníky, které zadržela během incidentu v Kerčském průlivu koncem loňského listopadu. Rusko podle agentury AFP nehodlá nařízení soudu respektovat, neboť námořníci dle něj narušovali ruskou státní hranici. Ukrajina námořníky naopak považuje za válečné zajatce.

Telegraficky

- Dne 25. května proběhla globální stávka za boj proti změnám klimatu, do níž se dle ekologické iniciativy Fridays for Future zapojilo přes 1,8 milionu lidí ze 125 zemí světa.

